

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 17 lutego 2021 r.

Pozycja 35

POSTANOWIENIE

z dnia 3 grudnia 2020 r.

Sygn. akt Ts 107/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Julia Przyłębska – przewodniczący
Zbigniew Jędrzejewski – sprawozdawca
Michał Warciński,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 17 października 2019 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej J.K.,

postanawia:

nie uwzględniać zażalenia.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 5 lipca 2019 r. (data nadania) J.K. (dalej: skarżący), wystąpił o stwierdzenie, że art. 62 § 2 ustawy z dnia 10 września 1999 r. –Kodeks karny skarbowy (obecnie: Dz. U. z 2020 r. poz. 19; dalej: k.k.s.) w zakresie, w jakim dopuszcza odpowiedzialność za przestępstwo skarbowe polegające na posługiwaniu się fakturą i rachunkiem wystawionymi nierzetelnie, jest niezgodny z art. 2, art. 22, art. 30, art. 31, art. 32, art. 42 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Postanowieniem z 17 października 2019 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 30 października 2019 r.) Trybunał Konstytucyjny na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393) odmówił nadania skardze dalszego biegu. Uzasadniając swoje orzeczenie Trybunał wskazał skarżącemu, że nie powiązał on zarzutu naruszenia art. 2 oraz art. 32 Konstytucji z naruszeniem innych przepisów konstytucyjnych. W stosunku do zarzutu naruszenia art. 2 Konstytucji Trybunał wskazał, że użycie w art. 62 § 2 k.k.s. zwrotu niedookreślonego „faktura nierzetelna” nie skutkowało powstaniem rozbieżności w orzecznictwie. W dalszej części uzasadnienia Trybunał nie podzielił również zarzutu naruszenia art. 22 Konstytucji, gdyż art. 62 § 2 k.k.s. nie zakazuje podejmowania i wykonywania określonej działalności gospodarczej. W zakresie zarzutu naruszenia art. 30, art. 31 oraz art. 45 ust. 1 Trybunał

ocenił, że skarżący przez wniesienie skargi konstytucyjnej zmierza do korygowania zaniedbań, do jakich doszło przed jej wniesieniem. Zdaniem Trybunału zaskarżony przepis nie mógł naruszyć art. 42 Konstytucji, ponieważ nie odnosi się on do pozycji i uprawnień oskarżonego w postępowaniu karnym.

W zażaleniu złożonym 5 listopada 2019 r. (data nadania) skarżący podniósł, że wniesiona skarga konstytucyjna nie powinna być oceniona jako oczywiście bezzasadna. Uzasadniając powyższe wskazał na rozbieżności między orzeczeniami Trybunału przytoczonymi w skardze a powołanymi w zaskarżonym postanowieniu. W ocenie skarżącego Trybunał błędnie uznał, że kwestionowany przepis nie narusza art. 2 Konstytucji. Zdaniem skarżącego w zaskarżonym postanowieniu nie wyjaśniono również, dlaczego skarga została uznana za oczywiście bezzasadną. Niezależnie od powyższego skarżący stwierdził, że powiązał zarzut naruszenia art. 32 Konstytucji z inną normą konstytucyjną. Trybunał – zdaniem skarżącego – pominął ponadto jego twierdzenia odnoszące się do problematyki bezprawności posługiwania się fakturą nierzetelną oraz prawa do uzyskania zgodnego z prawdą materialną rozstrzygnięcia sądowego, co skutkowało naruszeniem art. 42 Konstytucji. Skarżący zarzucił Trybunałowi niedokonanie wykładni art. 30, art. 31 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji, a dokonana w zaskarżonym postanowieniu wykładnia art. 22 Konstytucji była jego zdaniem błędna, ponieważ w niniejszej sprawie występuje ograniczenie wolności działalności gospodarczej polegające na wadliwej konstrukcji art. 62 § 2 k.k.s.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p. TK) skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p. TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

W ocenie Trybunału Konstytucyjnego, zarzuty podniesione w zażaleniu nie podważają ustaleń dokonanych w zaskarżonym postanowieniu, zaś sposób, forma i treść przedstawionych przez wnioskodawcę racji nie zasługują na ich uwzględnienie. Zażalenie nie wnosi do rozpatrywanej sprawy żadnych nowych merytorycznych argumentów, stanowi jedynie polemikę z ustaleniami zawartymi w postanowieniu. Trybunał podkreśla, że podstawą zażalenia powinien być zarzut skarżącego mający za przedmiot uchylenia, które jego zdaniem zaszyły przy wydawaniu postanowienia z 17 października 2019 r. Jednocześnie na wstępie warto podkreślić, że skarżący nie uzasadnił zarzutów, które w zażaleniu zostały oznaczone numerami 8 oraz 9.

Ustosunkowując się do pierwszego zarzutu ocenić należy, że skarga została prawidłowo uznana za oczywiście bezzasadną. W dotychczasowym orzecznictwie Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie wypowiadał się na temat pojęcia oczywiście bezzasadności zarzutów skargi. W postanowieniu z 12 lipca 2004 r. Trybunał wskazał, że stwierdzenie oczywiście bezzasadności może mieć miejsce, gdy sformułowane w skardze zarzuty wobec kwestionowanej regulacji „choćby w najmniejszym stopniu nie uprawdopodobniają negatywnej jej kwalifikacji konstytucyjnej” (sygn. Ts 32/03, OTK ZU nr 3/B/2004, poz. 174). Z kolei w postanowieniu z 26 listopada 2007 r. stwierdził, że: „z oczywistą bezzasadnością mamy (...) do czynienia w sytuacji, w której podstawa skargi konstytucyjnej jest co prawda wskazana przez skarżącego poprawnie, a więc wy-

raża prawa i wolności, do których skarżący odwołuje się w swych zarzutach, jednak wyjaśnienie sposobu naruszenia owych praw i wolności w żadnym stopniu nie uprawdopodobnia zarzutu niekonstytucyjności zaskarżonych przepisów. Jest to więc sytuacja, w której podnoszone zarzuty w sposób oczywisty nie znajdują uzasadnienia i w zakresie wskazanych praw i wolności są oczywiście pozbawione podstaw” (sygn. Ts 211/06, OTK ZU nr 5/B/2007, poz. 219). W postanowieniu z 15 maja 2013 r. Trybunał zaznaczył również, że „oczywista bezzasadność skargi może (...) występować między innymi wtedy, gdy z dotychczasowego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego wyraźnie wynika, że sformułowane w skardze zarzuty nie mają podstaw” (sygn. Ts 189/12, OTK ZU nr 3/B/2013, poz. 272). Trybunał orzekający w niniejszym składzie stwierdza, że w postanowieniu wykazano nieadekwatność powołanych wzorców kontroli, a omawiając każdy z nich odwołano się do dotychczasowego orzecznictwa Trybunału. Podkreślić przy tym należy, że uwzględniono między innymi poglądy prawne Trybunału wyrażone w orzeczeniach wydanych w pełnym składzie, tj. w wyroku z 31 marca 2005 r. (sygn. SK 26/02, OTK ZU nr 3/A/2005, poz. 29) oraz w postanowieniu z 24 października 2001 r. (sygn. SK 10/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 225). Poglądami tymi – wyrażonymi w powyższych orzeczeniach – związane są pozostałe składy orzekające, a odstąpić od nich może – w myśl art. 37 ust. 1 pkt 1 lit. e u.o.t.p. TK – wyłącznie Trybunał orzekający w pełnym składzie. W rezultacie nie naruszono art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK.

Jednocześnie Trybunał nie podziela stanowiska skarżącego, zgodnie z którym skarga nie powinna zostać oceniona jako oczywiście bezzasadna, ponieważ między orzeczeniami Trybunału przytoczonymi w skardze, a powołanymi w zaskarżonym postanowieniu, występują rozbieżności. Podkreślić należy, że skarżący nie sprecyzował, które orzeczenia Trybunału są ze sobą sprzeczne. Wyjaśnić więc należy, że chcąc skutecznie podważyć stanowisko wyrażone w postanowieniu z 17 października 2019 r. skarżący powinien w ramach każdego wzorca kontroli wskazać orzeczenia, w których zajęto odmienne stanowisko w stosunku do orzeczeń powołanych w postanowieniu. Dopiero tak sformułowany zarzut mógłby skutkować uwzględnieniem zażalenia.

Trybunał stwierdza, że orzeczenia powołane w postanowieniu oraz w skardze nie są ze sobą sprzeczne, ponieważ odnoszą się do różnych zagadnień konstytucyjnych.

Na uwzględnienie nie zasługiwał również drugi zarzut. Skarżący błędnie uważa, że posłużenie się przez ustawodawcę zwrotem niedookreślonym w przepisie prawa narusza art. 2 Konstytucji i wywodzoną z niego zasadę określoności przepisów prawa. Trybunał w wyroku z 31 marca 2005 r. wyjaśnił, że „niedostateczna precyzja i brak dookreśloności przepisu może tylko wtedy być podstawą zarzutu braku zgodności z art. 2 Konstytucji, gdy dany zwrot nie daje możliwości (...) ustalenia jego znaczenia” (sygn. SK 26/02, OTK ZU nr 3/A/2005, poz. 29). Jednocześnie formułując zarzut naruszenia art. 2 Konstytucji skarżący pominął stanowisko Trybunału, zgodnie z którym wyżej wymieniony artykuł – co do zasady – nie może stanowić samoistnego wzorca kontroli i należy go powiązać z naruszeniem innych wolności lub praw konstytucyjnych (zob. postanowienie TK z 8 kwietnia 2014 r., sygn. SK 15/11, OTK ZU nr 4/A/2014, poz. 47).

Trybunał nie podziela również zarzutu dotyczącego niewskazania przyczyn uznania skargi za oczywiście bezzasadną. W postanowieniu z 17 października 2019 r. odmówiono nadania skardze dalszego biegu ze względu na nieadekwatność wzorców kontrolnych. W konsekwencji skarga konstytucyjna nie uprawdopodobniała tezy o niekonstytucyjności art. 62 § 2 k.k.s. Podkreślić należy, że w treści postanowienia odniesiono się do wszystkich powołanych wzorców kontroli i wykazano ich nieadekwatność.

Trybunał nie mógł uwzględnić zarzutu naruszenia art. 32 Konstytucji, ponieważ skarżący, wbrew swoim twierdzeniom, we wniesionej skardze nie powiązał zarzutu

naruszenia wyżej wymienionego artykułu z innym przepisem konstytucyjnym. Poprzedził jedynie na twierdzeniach, że zaskarżony przepis zrównuje sytuację prawną wystawców nierzetelnych faktur oraz podmiotów, które nimi się posługują.

Bezzasadny jest również zarzut naruszenia art. 42 Konstytucji. Skarżący nie podważył przede wszystkim stanowiska Trybunału, zgodnie z którym art. 62 § 2 k.k.s. nie wpływa na pozycję i uprawnienia oskarżonego w postępowaniu karnym. Jednocześnie Trybunał nie pominął wywodów skarżącego odnoszących się do zagadnienia bezprawności posługiwania się nierzetelną fakturą oraz do prawa do uzyskania zgodnego z prawdą materialną rozstrzygnięcia sądowego. Wskazać trzeba, że ich istota sprowadzała się do twierdzenia, iż skarżący poniósł odpowiedzialność karną za czyn, na który nie miał wpływu. Do powyższego Trybunał ustosunkował się w postanowieniu z 17 października 2019 r. analizując zarzuty naruszenia art. 30, art. 31 i art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Na uwzględnienie nie zasługiwał również zarzut niedokonania wykładni art. 30, art. 31 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji. W postanowieniu z 17 października 2019 r. Trybunał odniósł się do istoty twierdzeń skarżącego o poniesieniu odpowiedzialności za zdarzenie, na które nie miał on wpływu. Trybunał, opierając się na ustaleniach sądów powszechnych stwierdził, że skarżący mógł zweryfikować uczciwość swoich kontrahentów. Uznając, że w powyższym zakresie skarga konstytucyjna służyła korygowaniu zaniedbań, do jakich doszło przed jej wniesieniem, zbędnym było dokonanie wykładni art. 30, art. 31 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Bezzasadny jest również zarzut naruszenia art. 22 Konstytucji, gdyż ma on charakter polemiki ze stanowiskiem wyrażonym w zaskarżonym postanowieniu. Skarżący uważa, że każda regulacja prawna oddziałująca na prowadzenie działalności gospodarczej może stanowić ograniczenie wolności działalności gospodarczej. Pozostaje to w sprzeczności z orzecznictwem Trybunału, który wyjaśnił, że właściwe ograniczenia wolności prowadzenia działalności gospodarczej to takie regulacje prawne, które formułują bezwzględne lub względne zakazy podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej (zob. wyrok TK z 19 stycznia 2010 r., sygn. SK 35/08, OTK ZU nr 2/B/2015, poz. 138).

Mając powyższe na względzie Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 61 ust. 8 u.o.t.p. TK – nie uwzględnił zażalenia.